

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 279/2010-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť A. D., K., zastúpenej advokátom JUDr. M. B., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 884/91 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. mája 2010 doručená sťažnosť A. D. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 884/1991 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že: „(...) ako žalobkyňa v rade 2. v právnej veci proti žalovaným A. J. (...) a spol. v konaní o zdržanie sa zásahov do vlastníckych práva žalobcov a o vypratanie pozemkov s prísl. je účastníkom súdneho sporu vedeného na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 9C/884/1991. Konanie bolo začaté na základe žaloby sťažovateľky a žalobcu v rade 1. Z. D., (...), ktorá bola súdu doručená dňa 24. 07. 1991.

Od podania žaloby sťažovateľkou sa prvé pojednávanie v predmetnej právnej veci uskutočnilo síce už dňa 16. 09. 1991, avšak ďalšie pojednávanie vo veci bolo vytýčené na deň 27. 07. 1992 teda po uplynutí viac ako 10 mesiacov nečinnosti súdu. V nasledujúcom období až do 26. 04. 1993 sa konali vo veci ďalšie tri pojednávania, na ktorých súd vykonával dokazovanie vo forme zadovažovania si rôznych listinných dôkazov a iných skutočností. Pojednávanie zo dňa 26. 04. 1993 bolo odročené na neurčitý termín a bez akéhokoľvek rozhodnutia o merite veci.(...)

Následne bol vytýčený termín na deň 02. 08. 1995, teda po viac ako dvoch rokoch nečinnosti súdu vo veci samej. Dňa 10. 10. 1995 sa konala ohliadka na mieste samotnom a následne súd opätovne vo veci prestal konať.

Dňa 25. 06. 1996 podal právny zástupca žalobcov na súd podanie, ktorým žiadal aby bol vo veci vytýčený ďalší termín pojednávania z dôvodu nečinnosti súdu a uplynutia dlhšieho času od posledného pojednávania .

V ďalšom období od dňa 02. 12. 1996 až do dňa 13. 02. 1998 súd vykonal vo veci viacero pojednávanií, s tým že dňa 13. 02. 1998 vydal rozsudok vo veci samotnej, avšak až s odstupom 6 mesiacov, t. j. dňa 17. 07. 1998 bolo vydané uznesenie o trovách konania. Po podaní odvolania bol s odstupom 21 mesiacov (19. 11. 1999) od vydania rozsudku spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Prešove.

Krajský súd v Prešove rozhodol o odvolaní svojim rozhodnutím dňa 07. 07. 2000 a dňa 21. 07. 2000 bol spis doručený na Okresný súd do Popradu.

Okresný súd v Poprade po doručení spisu opätovne vo veci nekonal viac ako 20 mesiacov a až na deň 25. 03. 2002 vytýčil termín ďalšieho pojednávania.

Žalobcovia podaním zo dňa 17. 04. 2002 opätovne žiadali o vytýčenie pojednávania predmetnej veci v čo najbližšom čase, nakoľko do uvedeného termínu uplynulo už od začatia konania v predmetnej veci 10 rokov.

Okresný súd v Poprade dňa 16. 05. 2002 predložil predmetný spis na Krajský súd do Prešova, ktorý predmetný spis zaslal späť na Okresný súd v Poprade dňa 12. 06. 2002, pričom ďalší termín pojednávania súd vytýčil až na termín 21. 03. 2003. Na predmetnom pojednávaní súd vydal čiastočný rozsudok a potom, čo po uplynutí viac ako dvoch mesiacov bol predmetný rozsudok doručený žalobcom, ktorí proti nemu podali odvolanie. Okresný súd v Poprade po takmer po 7 mesiacoch (01. 10. 2003) predložil spis na rozhodnutie Krajskému súdu v Prešove. Krajský súd v Prešove vydal dňa 14. 06. 2004 rozsudok, ktorým rozhodnutie Okresnému súdu v Poprade opätovne zrušil a vrátil vec na Okresný súd v Poprade na ďalšie konanie.

Nakoľko žalobcovia takéto konanie Okresného súdu v Poprade považovali za neprípustné, podali na zákonného sudcu námietku zaujatosti, ktorej však Krajský súd v Prešove nevyhovел. Predmetné rozhodnutie bolo doručené na Okresný súd v Poprade dňa 15. 10. 2004.

Následne súd opätovne vo veci nekonal a bol nečinný viac ako 1 rok a až na deň 14. 11. 2005 vytýčil ďalší termín pojednávania.

Súd pokračoval v konaní následným opätovným nariadením miestnej ohliadky, ďalším vytýčením pojednávania a následným nariadením znaleckého dokazovania. Znalecký posudok bol Okresnému súdu v Poprade doručený dňa 19. 09. 2008, pričom súd za obdobie takmer dvoch rokov neurgoval ustanoveného znalca o čo najrýchlejšie vyhotovenie znaleckého posudku. Podľa názoru sťažovateľky sa opätovne jednalo o bezprecedentnú nečinnosť Okresného súdu v Poprade. Po doručení znaleckého posudku súd nariadil ďalšie pojednávanie vo veci až na deň 11. 03. 2009.

Uznesením Okresného súdu Poprad zo dňa 05. 02. 2010, sp. zn. 9C/884/1991-686 konajúci súd prerušil konanie do právoplatného skončenia dedičského konania po nebohom žalobcovi v rade 1. Z. D. zomrelom 21. 07. 2009, ktorý zomrel po 18 rokoch od začatia konania na Okresnom súde v Poprade. (...)

Vzhľadom na skutočnosť, že žaloba bola podaná na príslušný súd dňa 24. 07. 1991 t. j. pred osemnástimi rokmi a desiatimi mesiacmi, ako aj na základe vyššie uvedených skutočností mám za to, že Okresný súd Poprad vo veci riadne nekonal a stále nekoná, čím dochádza k porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nedôvodným prieťahom v konaní.“

S poukazom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy (...) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru (...) postupom Okresného súdu Poprad vedenom pod sp. zn. 9C/884/1991 porušené bolo.

Okresnému súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/884/1991 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sťažovateľke (...) priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 50.000,-€ (slovom jednostotisíc euro), ktoré je Okresný súd Poprad povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresnému súdu Poprad ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia právneho zástupcovi JUDr. M. B. za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR, vo výške 382,32,-€ na jeho účet do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 884/91 z dôvodu jeho nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje, aby v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v konaní pred všeobecným súdom, sťažovateľ preukázal aj využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má právo podľa ustanovenia § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov alebo od 1. apríla 2005 podľa ustanovenia § 3 ods. 7 a § 62 ods. 1

a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), t. j. podanie sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi príslušného súdu.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 34/98, I. ÚS 16/99, I. ÚS 21/99), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky podľa zákona o súdoch alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd tiež opakovane konštatoval, že podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 62 zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Inak povedané, keďže voči sudcovi všeobecného súdu, ktorý koná so zbytočnými prietahmi, predseda okresného súdu môže iniciovať dokonca aj disciplinárne konanie, sťažnosť na prietahy v zmysle citovaného zákona treba rozhodne považovať za účinný prostriedok nápravy.

Zo samotnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu nevyplýva, že by sťažovateľka zastúpená advokátom podala sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi príslušného súdu a ani netvrdí, že sťažnosť nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Podľa zistení ústavného súdu dopytom na okresnom súde sťažovateľka v napadnutom konaní dosiaľ

sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedovi súdu nepodala. S poukazom na uvedené ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľky priznaného jej podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde bolo potrebné jej sťažnosť odmietnuť z dôvodu neprípustnosti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že povinnosť využiť právne prostriedky, ktoré vo veciach priet'ahov priznávajú právne predpisy, posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a nie paušálne (*mutatis mutandis* I. ÚS 42/01). V danom prípade ústavný súd nemohol neprihliadať na celkovú dĺžku súdneho konania, ktoré trvá od roku 1991, a je si vedomý zjavnej neprimeranosti jeho trvania. No zároveň, práve s prihliadnutím na túto skutočnosť, je otázkou, prečo sťažovateľka počas tejto doby nevyužila možnosť podania sťažnosti predsedovi príslušného súdu na priet'ahy v konaní a obrátila sa so svojou sťažnosťou priamo na ústavný súd až potom, ako napadnuté konanie bolo prerušené do právoplatného skončenia dedičského konania. Navyše, v štádiu po prerušení súdneho konania sa v prerušovanom konaní nemôžu vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým k naplneniu účelu označeného základného práva. Sťažovateľka netvrdila a ani neuviedla žiadnu skutočnosť, z ktorej by vyplývalo, že v danej veci neexistoval zákonný dôvod na prerušenie konania, resp. že prekážka prerušenia konania už odpadla. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu, tak ako to je v danom prípade, neposudzuje ako zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (*mutatis mutandis* II. ÚS 3/00, III. ÚS 42/02, I. ÚS 65/03), a preto ústavný súd ani nemôže prikázať vo veci konať.

V závere ústavný súd uvádza, že odmietnutie sťažnosti z dôvodu neprípustnosti v okolnostiach danej veci neznamená prekážku rozhodnutej veci v zmysle § 24 písm. a) v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, takže v prípade splnenia všetkých náležitostí predpísaných zákonom zostáva zachovaná možnosť sťažovateľky domáhať sa ochrany základných práv a slobôd kvalifikovaným návrhom na začatie konania pred ústavným súdom. Inými slovami, ak budú odstránené uvedené nedostatky podania, nič nebráni tomu, aby svoje podanie zopakovala, najmä, ak by sa preukázalo, že sťažnosť predsedovi okresného súdu je neúčinným prostriedkom nápravy.

Zo všetkých týchto dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2010